

Accountants moeten beter duidelijk maken wat opdrachtgevers en maatschappij van ze mogen verwachten. Bovendien moeten ze via kwaliteitsindicatoren meer inzicht geven in hun functioneren. Eerder ging het Dashboard Accountancy online, wat is daar al te vinden?

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD VRHL

Laat zien wat je doet

De Commissie Toekomst Accountancysector (CTA) verbaasde zich er in haar eindrapport over dat een sector die zo datagedreven is, zo weinig cijfers over zichzelf beschikbaar heeft. Dat op diverse kwaliteitsniveaus, zoals het kwaliteitsbeheersingssysteem binnen accountantsorganisaties, nauwelijks informatie beschikbaar is, vindt de CTA “niet acceptabel” in het licht van de publieke taak van accountants. De geslotenheid van accountantsorganisaties maakt ook wetenschappelijk onderzoek lastiger, aldus de staatscommissie.

De CTA pleit voor invoering van uniforme *audit quality indicators* (AQI's), om de kwaliteit van wettelijke controles beter inzichtelijk te maken. De diverse kantoren (oob, niet-oob, SRA) en de NBA hebben hiervoor gezamenlijk, met input van de AFM, inmiddels een inventarisatie gemaakt van bestaande kwaliteitsindicatoren; binnen de sector in Nederland en in diverse andere landen, zoals de VS en het Verenigd Koninkrijk. Ook is gekeken naar andere sectoren. Bijvoorbeeld de zorg, waar al jaren met kwaliteitsindicatoren wordt gewerkt. Met die inven-

tarisatie als basis wordt momenteel het gesprek met de kwartiermakers gevoerd, over hoe samen met andere stakeholders te komen tot een solide set aan kwaliteitsindicatoren.

Dashboard

Om meer inzicht in het accountantsberoep te bieden werd al eerder, in april 2019, het Dashboard Accountancy gepresenteerd. De Stuurgroep Publiek Belang, waarin de grotere accountantsorganisaties, de SRA en de NBA samenwerken, benoemde de opzet van het dashboard in haar Veranderagenda; de inhoudelijke verdieping van het verbeterplan voor de controlepraktijk uit 2014. Uitgangspunt: zelf op periodieke basis verantwoording afleggen aan het maatschappelijk verkeer, door kwaliteitsprestaties van openbare kantoren zichtbaar te maken via een *online tool*. De inhoud van het dashboard is onderverdeeld in thema's: kwaliteit, maatschappij, fraude, mens en markt. Ook alle transparantieverslagen van de oob-accountantsorganisaties zijn op het dashboard in één overzicht samengebracht. Daaruit blijkt tegelijk dat de gewenste eenduidigheid nog om een flinke slag vraagt.

“Onderdeel van de cultuurverandering die we met elkaar willen doormaken, is dat we elkaar blijven aanspreken, aanmoedigen en inspireren”, stelde NBA-voorzitter Marco van der Vegte bij de livegang van het dashboard, dat opgehangen is aan de reguliere NBA-website. Hij benadrukte daarbij dat het dashboard steeds meer informatie zal bieden om de prestaties van accountants inzichtelijk te maken. Uiteindelijk moet het dashboard ook gegevens bevatten van mkb-accountants, accountants in business en intern en overheidsaccountants.

Fraude en Key Audit Matters

Sinds die start in het voorjaar van 2019 krijgt het dashboard inderdaad meer vorm. Al snel werd het uitgebreid met informatie over de rol van de accountant bij fraude. De meeste kantoren met een oob-vergunning beschikken inmiddels over een gespecialiseerd 'fraudepanel', zo blijkt. De fraude-

Ook alle transparantieverslagen van de oob-accountantsorganisaties zijn op het dashboard in één overzicht samengebracht.

panels hebben in 2018 ruim vijfhonderd gevallen van (signalen van) fraude laten onderzoeken. Ook het aantal meldingen door accountants van ongebruikelijke transacties is opgenomen op het dashboard. De Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-NL) meldt over 2018 in totaal 1.987 meldingen door accountants. In dat jaar werden 306 door accountants gemelde transacties verdacht verklaard.

In de zomer van 2019 werd informatie over *key audit matters* aan het dashboard toegevoegd: kernpunten die accountants bij de controle over het boekjaar 2018 van beursgenoteerde ondernemingen hebben gemeld in hun uitgebreide controleverklaring. De uitkomst wordt vergeleken met data over de boekjaren 2015 en 2017, afkomstig uit eerder onderzoek. Het dashboard geeft daarnaast informatie over de wijze waarop in de uitgebreide controleverklaring invulling wordt gegeven aan specifieke wensen die door stakeholders zijn geuit.

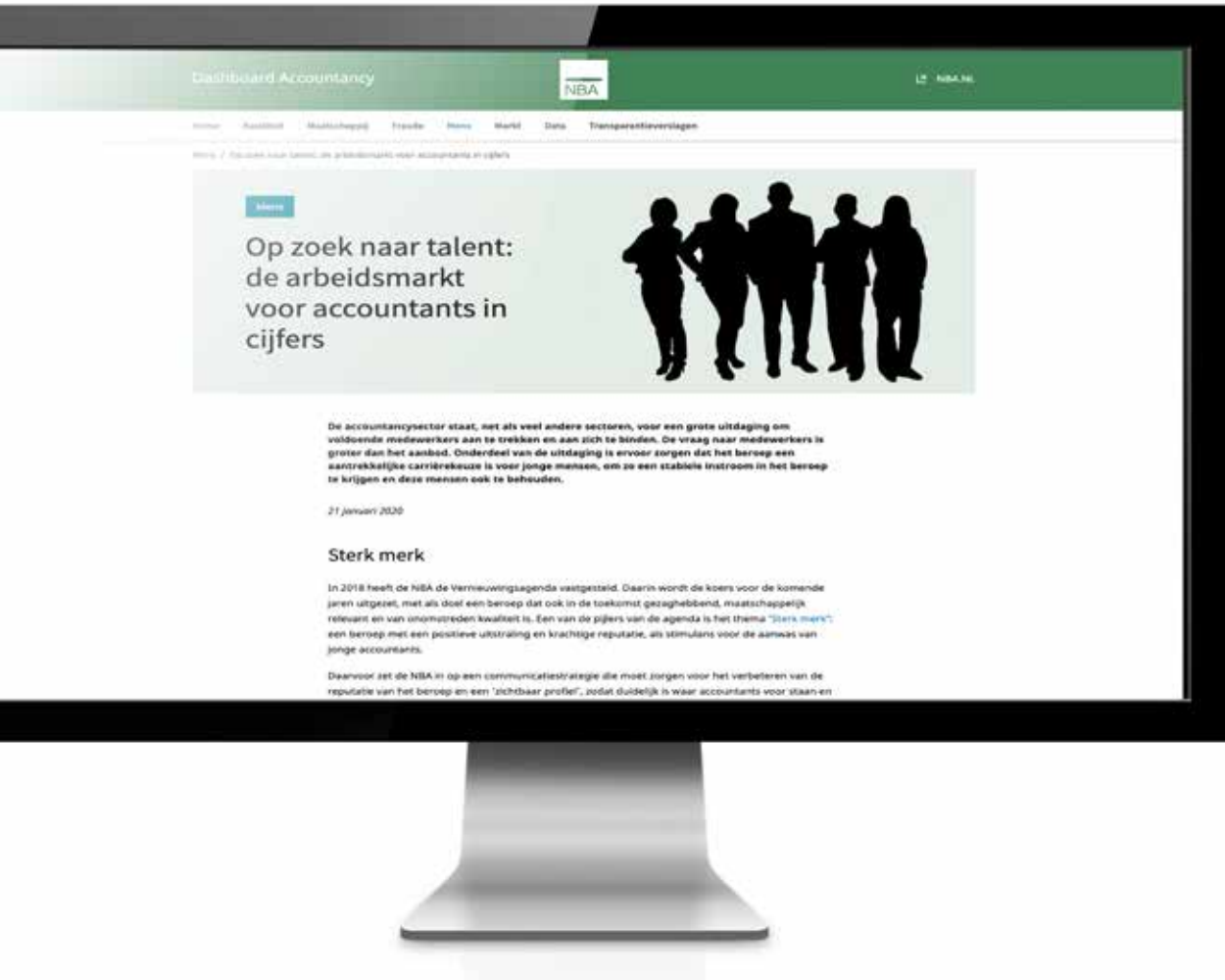
Factsheets

Een extra *boost* voor de inhoud werd gegeven door toevoeging van een serie *factsheets* over de omvang van de Nederlandse controlemarkt, op initiatief van de kantoren opgesteld voor

AANBEVELINGEN CTA

Volgens de CTA is het "cruciaal" dat snel betere informatie beschikbaar komt over de kwaliteit van wettelijke controles op drie niveaus (compliance kwaliteit, kwaliteitsbeheersingssysteem en onderliggende factoren die van materiële invloed zijn). De CTA doet in haar eindrapport 'Vertrouwen op controle' daarom drie aanbevelingen:

1. Om de kwaliteit van wettelijke controles beter inzichtelijk te maken moeten uniforme audit quality indicators worden vastgesteld, die worden beoordeeld door de toezichthouder en samen representatief zijn voor de drie niveaus van kwaliteit.
2. Accountantsorganisaties moeten aan de hand van deze indicatoren periodiek over de kwaliteit van de uitgevoerde wettelijke controles rapporteren. Die rapportages worden op één openbaar toegankelijke locatie bijeengebracht, om vergelijking te vergemakkelijken.
3. Wetenschap, toezichthouders en accountancysector moeten zich inspannen voor meer (wetenschappelijk) onderzoek naar de kwaliteit van de Nederlandse accountancy, met inbegrip van factoren die verschillen in kwaliteit verklaren.

de CTA. Daarvoor leverden de desbetreffende kantoren ook informatie aan over de samenstelling van controleteams, de urenbesteding per controle-opdracht en de inzet van specialisten.

De informatie over de geconstateerde controleverschillen is een volgende stap. Uit een steekproef van bijna vijfhonderd controle-opdrachten blijkt dat de accountant bij meer dan zestig procent van de controles afwijkingen heeft geconstateerd. Bij ruim de helft van de aanpassingen gaat het om vijf procent of meer van het nettoresultaat; bij dertig procent zelfs meer dan 25 procent.

Relatief nieuw is ook informatie over de bijdrage van accountants aan interne beheersing en verbetering van processen. Daarin onder meer een top vijf van gerapporteerde aandachtspunten in managementletters van beursgenoteerde bedrijven.

Arbeidsmarkt

Begin 2020 is informatie over de arbeidsmarkt toegevoegd. De NBA brengt al een aantal jaren de vraag naar accountants en financials in beeld. Daarvoor wordt gebruikgemaakt van data van *Jobdigger*; vacatures die zijn gepubliceerd via openbare bronnen en waarin wordt gevraagd naar accountants en andere financiële experts. Ook is zichtbaar hoe de instroom in het accountantsberoep zich in de loop der jaren ontwikkelt. In vervolpublicaties wordt gekeken naar verschuivingen in de gevraagde com-

petenties en profielen, investeringen van accountantskantoren in opleidingen van medewerkers en de kantoren als kweekvijver van financieel talent voor het bedrijfsleven.

Naast de informatie over kwaliteitsprestaties bevat het dashboard een serie interviews met toezichthouders en stakeholders, zoals René Hooft Graafland (voorzitter audit committee bij twee beursfondsen), Bert Langerak (directeur opsporing bij de Fiod) en Aarjen Slot (auditmanager Auditdienst Rijk). “Er is meer openheid”, aldus Slot. “Ik vind dat we alert moeten blijven op een cultuur waarin lastige vraagstukken worden omzeild uit angst het niet goed te doen, maar over het algemeen leren accountantsorganisaties dat het goed is als mensen zich kwetsbaar kunnen opstellen.”

Jongste toevoeging aan het dashboard is de weergave van recent overleg met jonge beroepsgenoten over innovatie in de sector en de inzet van technologie. Data-analyse verhoogt de kwaliteit van de controle, zo menen de young profs. “In plaats van een steekproef van bijvoorbeeld vijftig facturen kun je nu alle data doorspitten en kun je de focus leggen op de *outliers*. En ook jouw aandacht richten op de echte bijzonderheden. Dan vind je veel zaken waar de klant geen weet van heeft.”

Rol en plaats

De ontwikkeling en toevoeging van *audit quality indicators* gaat ongetwijfeld nog enige tijd kosten. Hoe over die AQI's gaat worden gerapporteerd, is nog niet in beton gegoten. Wat de CTA betreft zijn de rapportages straks in ieder geval makkelijk en op één centrale plaats te vinden. “De beroepsorganisatie is graag bereid de mogelijkheid te onderzoeken om het Dashboard Accountancy in een onafhankelijke entiteit onder te brengen”, schrijft de NBA in haar reactie op het CTA-rapport. Welke rol en plaats het dashboard straks krijgt, zal de toekomst leren. Maar langzaam maar zeker doorbreken accountants de stilte. ←

Naast informatie over kwaliteitsprestaties bevat het dashboard interviews met toezichthouders en stakeholders.

Meer informatie is te vinden via nba.nl/dashboard.